

La figuera plora pel soldat mort

Planys de figuera blanca

Josep Gironès Descarrega

Arola Editors

Josep Gironès és un autor avesat a fer anar la ploma amb llestesa. Ha publicat *Fets, anèctodes i contalles de la Fatarella, Vila-seca...* (1996), *De viu en viu* (1998), *Paratges d'encís i gent de bona mena* i *L'art de la pedra en sec a les comarques de Tarragona* (1999), *L'arquitectura àuria dels Templers (Terra Alta i Ribera d'Ebre)* i *La cuina més senzilla d'una dona del terròs* (2005). En narrativa curta cal destacar *El ruc* (2004) i *Ella* (2005). Té obra enllestida desada al calaix. I col·labora en revistes locals i tècniques, així com a la premsa diària tarragonina.

L'obra que comentem avui va guanyar ara fa poc més d'un any el premi Rovira i Virgili de biografies, autobiografies, memòries i dietaris, dins els Premis Literaris Ciutat de Tarragona 2005. És una autobiografia parcial que abasta del 1954 -any de naixement de l'autor- fins el 1979 -any del naixement de la democràcia. Entre aquests dos naixements, Josep Gironès ens explica fets locals, comarcals, nacionals, estatals i mundials que tenen com a punt de partida la Fatarella i altres pobles de la Terra Alta i de la veïna Ribera d'Ebre; topònims amagats sota noms que traeixen l'original com: Rocaura, Gantdesa, Mura, Fluix, Ribotja, Brascó.

¿Què explica Josep Gironès en el seu llibre? Tot. Ho explica tot. La base és el que ha viscut, el que li han explicat i el que ha vist o llegit. La part més entranyable del text és la narració amb noms i cognoms -ficticis, també- de la tragèdia de la guerra civil i de la llarga postguerra. Aquelles històries dures i tràgiques viscudes a tots els pobles entre les esquerres i les dretes, molt sovint sustentades per odis i enveges ancestrals que esclaten sense control en una situació revolucionària. Els Fets de la Fatarella, els estralls de la proximitat del front, la presència constant de material de guerra amagat sota terra posant en perill la integritat física dels pagesos que conreen la terra, dels xiquets que juguen al defora amb el perill de perdre un dit, una mà, un peu... La pervivència de la guerra, vaja! M'han vingut dos records mentre el llegia. Un es refereix a mon pare a qui sempre demanàvem que ens expliqués què havia passat

durant la guerra, i a Raimon quan en la cançó "Quan jo vaig nàixer" acaba dient "A l'any 40, quan jo vaig nàixer,/jo crec que tots, tots havíem perdut,/ a l'any 40."

La situació precària de la postguerra explicada a Rocaura es pot traslladar a cada poble català. És l'exemple d'una situació general viscuda arreu. D'aquí ve el corrent de simpatia que desperta el relat, i diu "Això també passava al meu poble".

En un altre ordre de coses Josep Gironés ens explica els canvis soferts a nivell comarcal: la immigració i l'emigració: les noies que anaven a fer de minyona a Bracelona; els nois que deixaven la terra per estudiar o per fer de paleta o treballar a la nuclear... la transformació del camp amb l'aparició de la maquinària agrícola i la desaparició lenta d'animals de peu rodó, la construcció de l'embassaments de Riba-roja, la construcció de la central nuclear d'Ascó, i l'abandonament de la pagesia i la dedicació a la construcció. El moviment antinuclear encapçalat per un alcalde i un capellà. *Et cetera.*

Entre altres aspectes, cal destacar la lluita política per la democràcia protagonitzada bàsicament per dues entitats: una de política, el PSUC; i una altra de sindical, la Unió de Pagesos.

Per cloure aquesta presentació, vull referir-me al títol del llibre. Resulta que, quan feia vent, una vella figuera blanca generava un soroll planyívol i la mare de l'autor li deia que la figuera plorava per un soldat, mort durant la guerra, els ossos del qual quedaren per sempre escampats pel bancal.

JESÚS FIGUERES

Publicat al diari *El Punt* el 18 de desembre de 2006